

La Veu del Diumenge

suplement gràfic de «La Veu de Catalunya»

Any 1

Barcelona, 14 octubre 1934

Núm. 23

Aquest suplement no pot ésser venut separatament de «La Veu de Catalunya»

Preu conjunt, 20 cts.

Lloret i Blanes

Tombat el cap de Tossa i passat el Col·dolar la costa s'esbrava una mica, perd importància còsmica, s'endolceix amb gineta i xuclamel i el mar esdevé més suau i més manejador. De Tossa a Lloret, les escapcies de la Costa Brava fan un seguit de platges menudes i solitàries, coronades de suredes i pinedes i de les ratlles simètriques dels garrofers. Després, ve allò de

Costas, las de Levante...
Playas, las de Lloret...

que hom canta a l'estiu, amb una música ierrouxista i valenciana que té aquell gust horrible que tenen les cindries i que hom anomena «La Marina». La platja de Lloret, situada davant de la població del mateix nom, és magnífica a condició de considerar-la un element purament decoratiu, un mer caprici de la Providència. Si hom l'ha de fer servir pel que solen servir les platges — per saltar a terra des d'una embarcació, per exemple —, hom no té més remei que meditar sobre la bretolada a què pot exposar-se un poeta en abandonar-se a les satures de la imaginació, car la platja de Lloret és literalment inhòspita i té un trencant de sorra tan sobtat i violent que la fa inservible i fins perillosa. Cada vegada que irem a Lloret passarem penes i fatigues a la platja, però fins a l'hora de la mort anirem cantant allò de «Playas las de Lloret...», amb els ulls en blanc i el cor saturat de les emocions que pot produir una platja, en tant que platja sigui.

Lloret és una població d'«americanos» i de petits rendistes, de color de braç de gitano. És una població neta i pulcra, ben urbanitzada, sense soroll, sense indústria, sense fum, sense tren a la vora, molt arreglada. Ni artísticament, ni arqueològicament, no té res de notable. El gòtic decadent de l'església parroquial és insignificant. L'església és dedicada a Sant Romà, té una sola nau i un campanar acabat amb una agulla de quatre caires. Lloret i Sitges són les aportacions més típiques que aquest país deu als «indianos». Sitges ha guanyat molt, el confort hi ha considerablement progressat i no hi fa pas, a l'hivern, aquella fred destil·lada que donava un contingent tan gran de tropicals a la secció d'esqueles dels diaris. Lloret és un Sitges pansit i esmortuït, de braseret i d'estufeta, amb uns ciutadans caracteritzats pel fet de tenir uns refredats inacabables. I això, ben entès, no té pas res d'ofensiu. Són poblacions que han estat somniades per tants i tants catalans d'Amèrica, que això sol les fa respectables. Se'ls veu que han format part de la imaginació de molta gent, que han estat somniades per altres. Transportant uns altres versos de la mateixa «Marina», podríem dir que «en las alas del deseo, mi ilusión la vió flotar...», i això, realment, no es paga amb quartos.

Pels voltants de Lloret hi ha moltes ermites, que semblen ametlles ensucrades, blanques, de formes dolces i menudes, amb concavitats de petxina i un posat gracios i inefable. Nostra Senyora de Gràcia és construïda sobre una vella residència benedictina, Sant Pere del Bosc; Nostra Senyora de les Alegries és sobre la carretera de Vidreres, i a poques passes del santuari hi ha una sepultura romana. Hi ha, sobretot, l'ermita de les ermites catalanes, Santa Cristina, sota el gran pi patriarcal i venerable, amb la cupuleta blanca voltada de conreus, de pins i d'ametllers, amb la font que canta i les ginesteres perfumades. Santa Cristina és, potser, la cosa més reeixida, més directa i més espontània que ha creat l'esperit de la menestralia catalana. L'emplaçament és lluminós; la construcció és d'una modestia jolosa i d'una conformació enriolada; tot té un punt de balder i de natural i una bona jeia manyaga.

Blanes ha canviat molt. Ara, quan trobeu un blanenc, el primer que us fa saber és que a Blanes hi ha molta indústria i que la gent no està per res i vol molt poca orga. Abans, el primer que feien era ensenyar-vos el convent antic i anunciar-vos que, entre aquelles pedres, En Camprodon hi havia escrit «La Marina». Tot canvia, tot s'endureix, fins i tot Blanes, l'antiga Blanda! Aquest convent de Blanes, és una de les tres grans construccions monacals que l'Església tingué a la Costa Brava. Sant Pere de Roda és el primer; el convent que hi ha a mitjan lloc entre Bagur i Sa Riera, és el segon, i el convent de Blanes és el tercer. D'aquestes tres imponents desferres, el que s'ha conservat més és el convent de Sa Riera; els altres dos s'haurien perdut totalment si la sensibilitat de les últimes generacions no hagués estat una mica més exigent. Són tres construccions nobles—les primeres tres llums fixes enceses sobre la nostra mar, en l'obscuritat dels segles—sobre les quals ha rel·lisat—amb joia o amb recança—la mirada d'innumerables navegants diversos, de gent de tot el món i en el curs de llargues i reculades èpoques.

Blanes comença realment la Costa Bra-

CATALUNYA MONUMENTAL I PINTORESCA

Tarragona des del camí de Barcelona, segons un gravat de començaments del segle XIX publicat per Laborde. La ciutat, evidentment, hi pren poc relleu, i les muntanyes i el mar es desdibuixen. El primer terme, però, és el típic paisatge pre-romàntic, interpretació sentimental de gran força evocativa.

LA SETMANA POLITICA

Aquestes dues darreres setmanes — i diem dues setmanes, car LA VEU DEL DIUMENGE no es pogué publicar diumenge passat per no haver sortit diaris — emplenaran moltes pàgines de la història del segle vintè. Durant aquestes dues setmanes històriques s'han produït esdeveniments importants, que alguns profetitzaven des de feia temps, però que ningú no podia creure que tinguessin unes proporcions tan extraordinàries.

El dilluns de la setmana passada, dia primer d'octubre, el govern Samper es va presentar a les Corts. La caiguda d'aquest Govern era segura. El balanç que de la seva gestió podia presentar als diputats, era ben trist. Dels problemes que havia trobat el govern Samper en constituir-se, cap, o gairebé cap, no n'havia estat solucionat. L'afer de la troballa d'armes a Astúries i les derivacions extraordinàries que aquesta qüestió tingué, féu pensar que tal vegada la situació del país obligaria a allargar uns dies la substitució del Govern. Pocs moments després d'haver-se obert la sessió de Corts, la gent es pogué convèncer que hom anava ràpidament a la crisi ministerial. Després del discurs del senyor Samper, en el qual exposava el balanç de la tasca ministerial del seu Govern, s'aixecà el senyor Gil Robles i en un curt i violent discurs digué que el seu partit retirava la confiança que havia votat al govern Samper en la darrera sessió de Corts de l'anterior etapa. El Cap del Govern intentà contestar al senyor Gil Robles i demanà que cada minoria parlamen-

taria exposés el seu criteri respecte a la seva tasca ministerial. Ningú no respongué al senyor Samper i un ministre, el de Comunicacions senyor Cid, s'aixecà iradament del banc blau i abandonà el saló de sessions. El ministre d'Instrucció Pública, senyor Vilalobos, observà el mateix comportament del seu company de Comunicacions. El senyor Samper demanà deu minuts a la Cambra per a deliberar. La crisi ministerial era un fet consumat. El dia següent el President de la República començava les consultes i a la tarda del mateix dimarts el senyor Lerroux rebia l'encàrrec de realitzar les gestions per a formar Ministeri. El senyor Lerroux va trigar dos dies a formar el seu Govern. Les dificultats que el dimecres semblaven insuperables foren vençudes i la tarda del dijous es publicava la llista del nou Govern.

Quan els partits d'esquerra i els socialistes veieren que els esforços que havien realitzat per evitar la formació d'un Govern majoritari havien fracassat, car el govern Lerroux amb elements de la «Ceda» era un fet, començaren immediatament a moure's. La mateixa nit del dijous es feren públics els manifestos que els diversos partits esquerrans llançaven per a acusar de traïció el President de la República. Mentrestant, els socialistes cursaven les ordres de vaga general i aquesta s'iniciava la mateixa nit del dijous. El divendres ja es conegueren detalls de fets de caràcter revolucionari que s'havien produït en diversos llocs de la Península. Els fets d'Astúries eren tan greus que el Govern havia acordat declarar l'estat de guerra en aquella regió.

L'Esquerra Republicana de Catalunya havia decidit seguir la mateixa sort de les altres esquerres del país. Sense recordar-se que ningú no els havia amenaçat treure'ls del Govern de la Generalitat, els seus dirigents acordaren secundar el moviment revolucionari. Divendres, la vaga organitzada per la Generalitat fou general a Barcelona — on únicament treballaren alguns afiliats a la FAI — i en la major part dels pobles de Catalunya. El dissabte el Conseller de Governació, senyor Dencàs, va anunciar per ràdio que elements extremistes havien hostilitzat la força pública i que per a evitar la repetició d'aquests fets s'havia decidit ocupar militarment la ciutat amb les forces del Sometent. A primeres hores de la tarda del dissabte començaren a circular rumors estranys. Per altra banda eren moltes les concentracions de ciutadans armats que es

feien en diversos punts de la ciutat. A les vuit del vespre els rumors es confirmaven. El senyor Companys, des de la balconada de la Generalitat, proclamava l'Estat Català dintre la República Federal Espanyola. Tres hores més tard, eren les onze de la nit, entraven forces de l'exèrcit a la plaça de la República i començava la lluita, que a les sis del matí del diumenge finia amb la rendició del Govern de la Generalitat. Altres punts de Catalunya han escrit pàgines negres en la història d'aquests dies. A Vilafranca, Granollers, Navàs, Mo-rrell, Sant Jaume dels Domenys, Lleida, Girona, etc., es registraren fets bàrbars i algunes esglésies foren destruïdes pels revolucionaris.

Divendres, amb la presa d'Oviedo, quedava dominat el moviment revolucionari d'Astúries. Durant tota una setmana els revolucionaris han dominat gran part d'aquella regió. Per a dominar el moviment ha estat necessari reunir tropes en quantitat important. En el moviment revolucionari d'Astúries han estat moltes les víctimes que han caigut. A l'hora que escrivim aquesta crònica s'ignoren encara detalls del que ha estat el moviment revolucionari d'Astúries.

* El dimarts d'aquesta setmana es produïa a Marsella un fet de gran gravetat. El rei Alexandre de Iugoslàvia va desembarcar aquell dia a Marsella per a visitar França, on havia de celebrar algunes conferències amb els dirigents actuals de la política francesa. El viatge del rei Alexandre tenia una gran importància, car hom intentava fer desaparèixer les diferències que avui separen els dos països. Malgrat les precaucions policiaques que s'havien adoptat a Marsella, el rei Alexandre fou víctima d'un atemptat i al cap de pocs moments d'ésser ferit moria junt amb Louis Barthou, ministre francès d'Afers estrangers, que també fou ferit per l'assassí del rei Alexandre. Quan es conegué la notícia del fet de Marsella, hom temé immediatament que es produïssin incidents. De moment a Iugoslàvia s'han registrat algunes manifestacions anti-italianes. França també ha sofert les conseqüències de l'atemptat de Marsella. Doumergue, a més de trobar un substitut per a Barthou, haurà de trobar un nou ministre de l'Interior, car Albert Sarraut ha dimitit aquest càrrec a causa de les crítiques violentes que s'han adreçat a la policia del país. L'assassinat del rei Alexandre pot tenir greus conseqüències en la política internacional.

JOSEP PLA

Pintors solitaris

per Rafael Benet

No és cap descobriment de dir que França és un país ferotgement centralista. París, amb els seus grans tentacles, s'ho emporta tot. I encara hi ha un *Paris boulevardier*, que en pintura s'anomena Montparnasse, que pretengué erigir-se en centre del món.

Sembla que avui, entre certs homes selectes, s'assaja un cert regionalisme. Pintors i escultors, literats i homes de teatre, han escollit, de poc, alters centres més tranquils que la *Ville lumière*. Però, fins fa poc, París s'ho enduia tot.

Cézanne, Gauguin i Van Gogh inicien la fugida de la metròpolis. L'esperit parisenc, lleuger i mossegair, no plau al provençal qui resta a Aix. Gauguin va a Bretanya i la Provença, abans de fugir a les Antilles i a Tahití. Van Gogh, l'holandès francesitzat, roda un temps, abans d'ésser internat en una casa de salut, per entre l'or de les espigues de Provença.

Però, aquests artistes, com també Maillol, Matisse i Bonnard, no han estat els únics de tenir els seus contactes amb les provincies; però, en el fons, tots ells eren ja París. A París es formaren, i París no els ha oblidat mai més.

Però no és pas únicament a provincies on es troben els pintors poc reconeguts. Es diu mateix de París que hom troba pintors considerats com a «provincials». Alguns dels pintors ací esmentats tingueren llur sojorn en la capital de França i són tan mal coneguts com els qui tingueren llur centre a Lió o a Marsella. I és que les grans ciutats, a vegades, són com un desert, sobretot per a les figures poc esclatants. Adolphe Basler, a tots aquests pintors de talent i de poca fama els anomena «*peintres sacrifiés*».

París s'ha desentès d'ells perquè han viscut lluny del seu esperit, fent llur via i llurs recerques per compte propi. Molts d'ells conegueren una existència difícil i, sovint, tràgica. No tingueren la sort d'assistir a llur reconeixement, ni en la vellesa, i després de morts restaren encara mal coneguts de París i del món.

Hi ha, entre aquests mestres de província, els del grup de Lió i els del grup de Marsella. Si més no, d'aquests se n'ha ocupat una mica el París menys distret. Entre el primer grup, o sia entre els anomenats «*les solitaires de Lyon*», es compten Auguste Ravier, Louis Carrand, François Vernay, Eugène Baudin, Jacques Martin. Tots ells són pintors de qualitat, tant per llur sentit de la matèria, com per llur sentit del color.

Ravier sabé copsar la llum i jugar la matèria. El seu color és càlid, puixant i sord. És sumptuós de to i vellutat en els foscos. Menys coneguts que aquest mestre, molt més injustament oblidats, resten Carrand i Vernay. Carrand fou el gran mestre de l'escola lionesa. És molt més pròxim a nosaltres que Ravier, per les seves recerques i les seves audàcies de tècnica i, sobretot, per la seva sensibilitat.

Vernay pintà paisatges lluminosos, però foren les flors i les seves natures mortes les que li asseguraren un lloc envejable en la història de l'art del segle XIX. Vernay prefeix el permanent a l'instant que passa, contràriament a Carrand. Els dibuixos fets els darrers temps de la seva vida són d'un estil abreujat, amb el qual tradueix els seus estats d'ànim.

Molt mal conegut és Ribot, contemporani de Manet i dels impressionistes; no estudià pas com ells la vida moderna. Hi ha en la seva obra alguna cosa del nostre Ribera, a més a més d'alguna cosa de Courbet. Pintà, sobretot, màrtirs envoltats d'ombres opaques. Fou un gran pintor, tendre i piadós.

Bonvin és el poeta dels llocs de repòs i meditació, Fintà amb pinzellat igual i plaquí. La seva pintura és llisa, i expressa la calma i la serenitat de les coses. Sabé repartir bé la llum i l'ombra en els seus quadres, donar compte de les transparències d'aquestes ombres i de la netedat de l'atmosfera.

Vollon fou més realista. Pintà les seves natures mortes amb seguretat de pinzellat i llibertat d'execució i obtingué una matèria bella.

Hi ha Cals, encara, que es fa admirar per la seva sensibilitat. Ell es deixà seduir per tot el que hi ha de simple, de tendre i de familiar en la vida popular.

Marsella ha donat també un gran nombre

de pintors poc estimats. Daumier i Monticelli són avui ben valorats i coneguts. No així Paul Guigou, pintor d'una contenció admirable. És mal conegut, tot i que el seu nom figura en el catàleg del Louvre. La seva paleta és argentada, la seva visió neta, la seva coloració gris-subtil, la seva matèria rica i rara. Guigou morí molt jove, i fou honorat tardanament.

Com a paisatgista compregué —penetrà— la llum i l'atmosfera de la Provença. En la seva tela del Louvre, «*Lavandière*» —tan ben organitzada— hom pot admirar la claredat meridional de la visió de Guigou, que en aquest sentit es pot considerar com a precursor de Cézanne. La claredat de Guigou no és mai producte de la voluntat estilística, sinó filla del seu sentit instintiu de la forma.

Cal parlar, encara, de Louis Lépine i de Vignon. El primer pintà aspectes dels *quais* de París, amb una sensibilitat germana de Corot, el segon pintà paisatges amb frescor germana de la de Camille Pissarro.

Pintors poc a la moda en llur època i massa íntims perquè la posteritat els tingui prou presents. Basler parla de tots ells amb aquell delicat esperit de justícia, repartidor de la glòria merscada. Sense aquest esperit

EUGÈNE BOUDIN

«Velers»

de justícia —sense aquesta delicada sensibilitat— no es poden fer visites als museus, car aleshores tota la glòria es dona a les *vedettes* de la història i es passa de llarg davant de teles meritíssimes.

Convé d'exercitar aquest esperit de delica-

da equitat en el judici de les obres artístiques, si no volem convertir la contemplació en amanerament fill de la mitjana cultura. Cal donar a cadascú el que sigui seu.

(*) Adolphe Basler: LA PEINTURE INDÉPENDANTE EN FRANCE. Vol. I.

Plató i l'Atlàntida

per Manuel de Montoliu

L'altre dia llegia en «*Les Nouvelles Littéraires*» un interessant article de Mario Meunier que porta el títol: «*L'Atlantide. Le mythe et sa leçon*». Es tracta d'un breu examen dels textos de Plató en els quals ens ha arribat la història o la llegenda de l'existència i de l'enfonsament de l'Atlàntida. L'autor de l'article treu del seu examen la conclusió que el gran filòsof grec, quan retragué la pretesa narració de Soló sobre aquest tema, no tingué altre propòsit que presentar un símbol de l'etern conflicte que fa topar en aquest món el bé i el mal, el vici i la virtut. Cal recordar que en la llegenda de l'Atlàntida, tal com la conta Plató, el tema central és la lluita entre Atenes i l'Atlàntida i la victòria definitiva de la primera.

Una omisió imperdonable en l'article de referència és la del nom del nostre gran Jacint Verdaguer com autor de l'únic epos modern que hagi cantat l'antiga llegenda platònica. Això demostra com n'és de deficient la coneixença que tenen de la nostra literatura moderna les persones cultes dels països civilitzats i com n'és d'incompleta encara la tasca de propaganda que els catalans hem realitzat i realitzem per la difusió de la nostra cultura a l'estranger.

L'article de la revista francesa m'ha fet pensar també que no hi ha hagut encara entre nosaltres cap comentari crític del gran poema verdaguerià que puntualitzés amb tot detall la forma i l'extensió en què el nostre gran poeta va aprofitar en la seva obra la font única de la llegenda de l'Atlàntida que ell va descobrir en dos Diàlegs de Plató. Aquests són el «*Timeu*» i el «*Critias*». En ells trobem la descripció, la història i, finalment la referència a l'enfonsament de l'Atlàntida, una illa immensa situada en el que ara és Océa Atlàntic que fou engolida per les aigües en temps remotíssims. El «*Timeu*» s'obre en forma ben original amb la llegenda famosa de l'Atlàntida. Un dels interlocutors del diàleg, Critias, diu que un avi seu del mateix nom havia sentit contar a Solon, el gran savi de Grècia, la història de l'Atlàntida que aquest darrer havia recollit de llavis d'un sacerdot egipcià de Sais. Heus ací un dels principals passatges del «*Timeu*» sobre l'Atlàntida:

«En aquell temps hom podia travessar la

mar Atlàntica. Hi havia una illa davant l'estret que anomenen «*Les Columnes d'Hèrcules*». Aquesta illa era més gran que la Libia (Àfrica) i Asia reunides. I els viatgers en aquell temps podien passar d'aquesta illa a les altres illes, i d'aquestes illes podien passar a tot el continent, a la riba oposada d'aquesta mar que mereixia verament el seu nom.» Segueix un passatge on l'autor explica la guerra que emprengué el rei de l'Atlàntida per a sotmetre i conquerir la Grècia, la victòria dels grecs, i la persecució dels vençuts. «En els temps que seguirem, afegeix, hi hagué terratrèmols espantosos i cataclismes. En l'espai d'un dia i d'una nit terribles, tot el vostre exèrcit fou engolit d'un sol cop per la terra, i així mateix l'illa Atlàntida s'enfonsà en la mar i desaparegué.»

Això és, en substància, ço que Soló conta per boca de Critias en el «*Timeu*» de Plató sobre l'existència de l'Atlàntida, antigüíssima rival d'Atenes. Les notícies que sobre aquest tema porta el «*Timeu*» tenen un important complement en un altre diàleg platònic, el «*Critias*», el qual és pròpiament una continuació del primer. Ja pel «*Timeu*» sabem que el «*Critias*» havia de contenir la història de la guerra entre els atenesos i els atlants i la catàstrofe que seguí a la victòria dels primers. Heus ací alguns dels passatges més interessants del «*Critias*» referents al nostre tema:

«Prop de la mar i a l'altura del centre de l'illa Atlàntida hi havia una plana, la més bella, diu hom, de totes les planes i la més fèrtil. I prop de la plana hi havia una muntanya de mitjana alçada... Posèidon fortificà aquesta muntanya i la isolà circularment. A aquest efecte, féu tot a l'entorn cercles de terra i de mar, petits i grans, disposats els uns al voltant dels altres. En féu dos de terra, tres de mar, i els arrodoní, per dir-ho així, començant des del mig de l'illa, de la qual eren pertot arreu a igual distància. Així eren infranquejables als homes, car no hi havia aleshores ni vaixells ni navegació.»

Segueix la història dels reis de l'Atlàntida, una exposició dels grans recursos naturals d'aquesta gran illa, un gran capítol consagrat a la topografia i a les construccions de la capital, a la geografia física, i a

l'organització social i política. Quan, en el diàleg de Plató, Critias comença a descriure el triomf de la barbàrie a l'Atlàntida i els primers efectes de l'orgull dels seus reis i de la corrupció dels costums dels seus habitants que atraurà damunt d'aquell gran reialme la venjança divina i provocarà el cataclisme i l'enfonsament de l'illa a l'oceà, el diàleg restà bruscament trencat per haver-se perdut tota la part central i la final de l'obra.

Aquesta història de l'Atlàntida, és una veritat històrica, és una transformació poètica de fets reals, o bé una alegoria, i una pura ficció?

Molt nombrosos són els comentaris que des dels temps antics han estat fets sobre aquest tema. Els deixebles immediats de Plató van prendre's seriosament tota aquesta història i van tenir per autèntica la narració platònica. Si Aristòtil amb la seva malfiança característica considerava fabulosa aquesta història, Posidoni, més prudent, pensava que Plató podia haver construït aquesta faula sobre dades autèntiques. Fins a una època relativament recent, els comentadors dels temps moderns han admès en llur majoria l'autenticitat de la narració de Plató i s'han esforçat a situar l'Atlàntida. La situació que li assignaven era molt variable: segons uns era a l'altura de les costes actuals de Portugal i del Marroc; segons d'altres, calia cercar-la al golf de Gascunya, i no mancaven els qui proposaven, com a emplaçament el veïnatge de les costes atlàntiques de l'Amèrica del Nord o de la Central, i àdhuc vers l'Océa glacial àrtic, vers Spitzberg, o vers la Mediterrània oriental o en l'Océa Índic. Modernament un savi geòleg, P. Termier, ha tornat a estudiar la vella qüestió i ha arribat a la conclusió que l'Atlàntida existí realment, i que la seva situació era més o menys la indicada en el «*Timeu*».

Hagi o no existit una illa o continent en el que ara és Océa Atlàntic, l'opinió gairebé unànime de tots els qui han estudiat aquesta qüestió és que Plató no es proposà en els dos susdits Diàlegs altra cosa que construir un mite, per l'estil dels altres que trobem en les seves obres, com exemplificació d'un ensenyament filosòfic o moral. La descripció platònica de l'Atlàntida té tot el caràcter d'una utopia; utopia que havia de renovar a principis de l'edat moderna Francis Bacon en la «*New Atlantis*».

PAISATGE DEL TEMPS

LA VINYA I EL VI. — EXALTACIONS I FANTASIES, BLASMES I ELOGIS. — LA RAMBLA CONVERTIDA EN VINYA?

per Lluís Bertran i Pijoan

Preparem-nos a veure un espectacle que serà —així ens ho imaginem— extraordinari: la Rambla convertida en vinya. Aquest és un dels projectes de la pròxima I Setmana Gastronòmica Catalana, segons el programa que fou donat a conèixer en una reunió del Comitè organitzador amb els periodistes. Dels molts aspectes de l'esmentat programa, que en conté d'interessantíssims, aquest de la decoració de la Rambla a tall de vinya ens crida l'atenció d'una manera molt especial. I és d'allò més inspirada i suggestiva.

La vinya, el raïm, el vi, són elements que responen a una de les tradicions més velles de la Humanitat. Hi ha productes i conreus que són relativament recents; el vi, la vinya, els trobem al fons de les històries més reculades, de les civilitzacions més antigues. La vinya i el vi han prestat la matèria per als més alts simbolismes; han inspirat les teles més famoses dels pintors, han encès les fantasies dels poetes, han nodrit la musa popular i han servit d'esca també per a tota una gama d'acudits i de situacions còmiques que els conreadors del gènere han explotat abundantment.

Per a retreure encara que només sigui un exemple dins la producció pictòrica relacionada amb aquest assumpte, ¿qui no recorda la celeberrima composició coneguda per «Los borrachos», de Velázquez? Reproduïda infinitat de vegades, ha donat la volta al món i arreu ha estat admirada com una obra altament representativa. En l'art escultòric, podríem recordar que en les restes dels monuments etruscos —aquest poble gairebé misteriós— es troba també la representació de la vinya. Així mateix, en la literatura clàssica, grega i romana, en el teatre dels antics, les festes i la simbologia del vi ocupen un lloc principal.

Dins de la literatura catalana, són nombrosos els exemples dels poetes que han enaltit aquesta magnífica producció de la naturalesa.

Com ha dit l'Octavi Saltor, la vinya, grata companyia al misticisme idíl·lic d'un Ramon Llull, ha enlluernat el cant de tots els poetes, els de sensibilitat més diversa i els de més distància estructurada interna i exterior. Diríem que la seva suggestió ha esdevingut, de fet, una mena d'exercici estimulante per als nostres autors lírics... Tan enllà arribà l'espontània pruija dels poetes, que recordem com, anys enrera, en molts concursos literaris, del Penedès, de l'Empordà i fins de Barcelona, hom hi estatua un premi al millor cant a la vinya, al millor elogi del most, a la millor lloança del raïm.

L'Àngel Guimerà té també el seu «Cant a la Vinya», que comença així:

Que Déu te guard, oh vinya catalana!
Mar de verdor que serra amunt t'es-
[tens!
Mon pit s'eixampla en respirar ta ufa-
[na,
si enfonso els peus enmig de tos sar-
[ments.

I acaba d'aquesta manera, amb els dos versos abraçats:

Oh vinya de la plana i de la serra,
dóna'ns força i noblesa eternament!

Es sabut que alguns han atacat el vi. Però el vi ha triomfat de tot. Com ha dit, exactament, un tractadista tan autoritzat com Raül M. Mir, el vi és el rei de les begudes. El vi, escriu, és fill de l'art, art que s'inicia a l'Àsia, promogut a la vista dels seductors raïms que pengen en els pujols de Baris... La felicitat invenció del meravellós suc fermentat es converteix en una de

les substàncies més cobejades i agradables de la Humanitat, i tan cobejada i volguda, que el paganisme estima el vi com una de les més valuoses per a ésser ofrena als déus, i el cristianisme arriba a divinitzar-lo transformant-lo en sang del Redemptor.

No és de creure, afegeix, que prosperin tals propòsits —els de l'abolició del vi— mentre hi hagi pobles en què la civilització i l'espiritualitat subsisteixin; i avui per avui, encara en donen fe les races que a través dels temps i vicissituds —diguin-se gregues, llatines o d'altres noms— tin-

lant natural, pel poder misteriós que té sobre les facultats espirituals.

El misteri de la vinya és emocionant, diu M. Constantin-Weyer. Una alquímia secreta s'apodera de les més petites riqueses del terreny per tal de compondre l'elixir sens igual. Penseu que els ceps registren amb una sorprenent fidelitat els esdeveniments de l'any, aquells que ens semblen els menys importants i que potser són els més cabals.

De vegades, la vinya, ja al temps de la verema, deplora encara una pluja del mes d'agost. Recrimina la peresa

I la nostra terra, quina riquesa i quina varietat no dona de vins excel·lents! El garnatxa, el negre, el cibera, el blanc, el moscatell, la malvasia, i una estesa de xampansys, que són un veritable triomf: alegria de les taules, joia de les festes, confort de tots els dies.

Per acabar, no ens volem estar de fer esment de l'eina tan íntimament lligada amb el vi, que és el porró. La gresca que s'ha fet amb el porró seria molt llarga de dir. I se n'ha vist de verdes i de madures. El porró és considerat com una cosa eminentment catalana.

Dibuix de Schnorr representant el passatge bíblic de l'exploració de la terra de Canaan, on el raïm figura en terme preferent

gueren llur bressol en les terres mediterrànies. I en aquesta terra la vinya i el vi trobaren llur seient principal i continuaran tenint-l'hi en tant continuï a ésser la font de la civilització més perfecta i depurada.

I mentre aquesta perduri, seguirà essent, el vi, el rei de les begudes.

S'ha begut i cantat el vi —diu Brillat-Savarin— durant molts de segles i fins i tot abans que hom pensés de poder-ne extraure la part espirituosa que li comunica la seva força. Si els àrabs ens ensenyaren l'art de destil·lar... hem de suposar que foren induïts a buscar en el vi la causa de l'exaltació de la seva sabor i que donà al paladar una particular excitació...

L'alcohol és el rei dels líquids i exalta al màxim el paladar, comunica a moltes medicines una energia de què mancaven sense la seva intervenció.

Menjant cuit i bevent fermentat, diu mestre Pahissa, les potències de l'home s'han anat obrint, les facultats se li han aguditzat, les seves obres s'han fet més fines i espirituals, i ha acabat per crear l'art immaterial de la música, que és la flor de la civilització occidental.

Els homes, bevent vi, han excitat llur imaginació i han exaltat llurs afectes. El vi ha estat el primer estimu-

de les boires que s'aturaren massa temps a contemplar-la o, contràriament, s'alegra d'una setmana de calor i de sol, escaiguda al bon moment. Molt millor que els astrònoms, els ceps han anotat les variacions subtils del cel. Llurs càlculs no fallen mai.

De tots els productes de la terra, el vi és el més deliciós.

El blat dona una riquesa quieta, adormida. El producte de la vinya és tot vida. El vi novell és com un infant sorollós i molsut. Avança cap a una adolescència vigorosa i després cap a una maduresa sòlida. Quina cosa hi ha més viva que una ampolla de vi? Deu sacs de blat escollits en el mateix camp, són comparables entre ells; però dues ampolles de vi, omplertes de la mateixa bóta, tenen cada una personalitat pròpia.

Una esperança, una invitació de raïm és una cosa exquisida. En una lletra plena d'afecte i cordialitat que el doctor Torres i Bages adreça al canonge Collell, l'invita d'anar a Vilafraanca. Diu el doctor Torres: «Una frinzenada, m'afiguro que no et desagradaria passar-la aquí, on encara trobaries algun raïm.» Diu això al 16 d'octubre, en que pengen els darrers raïms, endarrerits, al cep, que són els més deliciosos.

Innegablement, és força típica de Catalunya. Hi hagué un temps que se'n féu una mena de símbol nacional. Això potser ja és massa! —digueren alguns. Fet i fet, en qüestió de símbols, segons com es mira, no ve d'un; però, segons com, val la pena d'anar en compte, i val més estalviar-los.

El porró ha tingut els seus cantaires de broma i de veres. Així el festiu Manuel Ribot i Serra, amb la seva composició que comença d'aquesta manera:

Des del Diluvi a avui dia
quina és la millor invenció,
la que ha dat més alegria,
més salut i animació?
El porró!

I l'Àngel Guimerà, en un poema de la verema, diu:

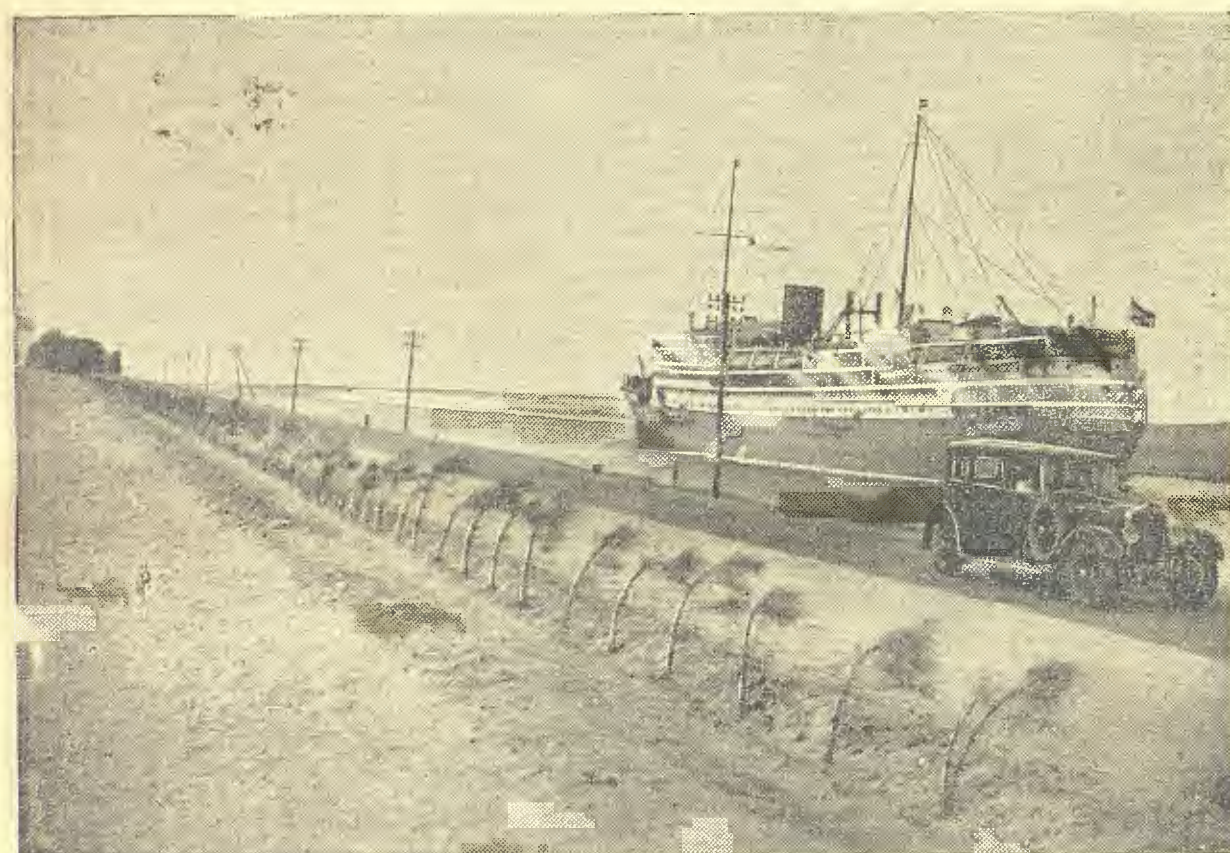
A l'entorn de les cupades
alçarem lo vell porró
ple de vi de quinze anyades
de la bóta del recó;
i entre xiscles de la colla
sentirem pla bé com dolla
cap avall nostra suor.

(Gravat, arxiu de l'autor.)

Cricket jugat com dos cents anys enrera

El Cricket ha estat sempre, a Anglaterra, un esport nacional. En el gravat veiem un camp on es disputa un partit de cricket tal com es jugava ara fa dos cents anys

La lluita del canal amb la sorra

El Canal de Suez ha de lluitar amb la sorra, que continuament amenaça la famosa obra. Els vaixells han de travessar certs punts del canal a una petita velocitat, per evitar l'avançament de la sorra

Maniobres al desert

Tropes del Turquestan rus efectuant maniobres al desert de Kara-Kum, on el camell és indispensable per a viatjar per la sorra

L'ACTUALITAT GRAFICA MUNDIAL

El Saló de l'Automòbil ha obert les seves portes

El XXVIII Saló de l'Automòbil acaba d'obrir les seves portes al Gran Palais de París. Una nova conquesta del feminisme: per primera vegada, d'ençà que existeix el Saló, es veuen venedores davant de diversos stands. Una bella venedora

(Express Foto)

El procés sensacional pel rapte del fill de Lindbergh

L'opinió americana segueix apassionadament el procés contra Richard Hauptmann, presumpte autor del rapt i assassinat del fill de Lindbergh. Aci veiem el famós aviador en arribar al Tribunal per a declarar

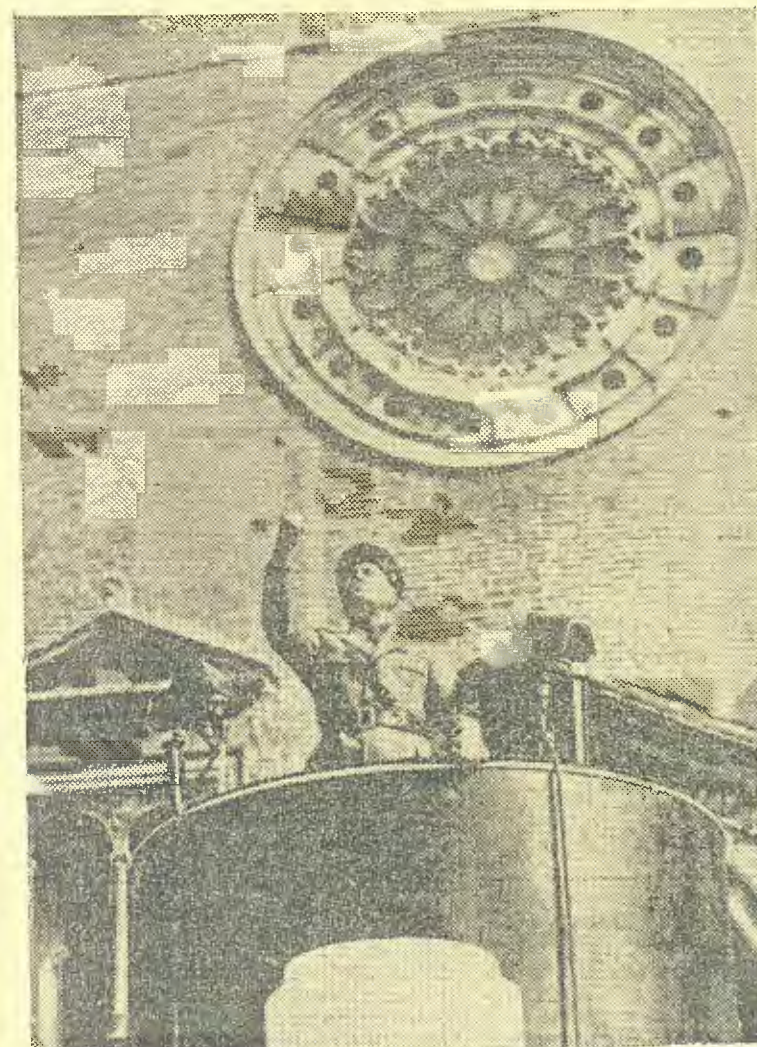
(Express Foto)

Lluny de les convulsions internacionals

Ben allunyat de la civilització, Suk-el-Giuma és el mercat de l'oasi més gran de Tripolitania. De segles que no ha variat gens i, cada di-
vendres, àrabs, berebers, beduïns i negres van a fer-hi llurs transaccions.
Un aspecte del mercat de Suk-el-Giuma

(Express Foto)

Mussolini a Milà

Amb motiu de la seva visita a la Lombardia, Mussolini ha pronunciat a Milà un importantíssim discurs de gran abast internacional davant de 300.000 persones. Mussolini durant el seu discurs

(Express Foto)

Horthy celebra el seu jubileu

L'almirall Horthy, regent d'Hongria, acaba de celebrar el quinze aniversari com a cap d'Hongria

Del Marroc

Les tropes franceses han celebrat les seves maniobres. Un descans en ple desert

Quan l'alarma sona

En un festival celebrat a Zossen, prop de Berlín, els soldats van donar una prova de llur agilitat en abandonar els llits al so del senyal d'alarma

Maria Chapdelaine

per Louis Hémon

(Continuació)

Després d'un altre silenci, va confessar, simplement:

— No puc fer-hi res... Es una malaltia als dintres del cos, que no conec. Si hagués estat un accident, ossos romputs. L'hauria curada. Només m'hauria calgut sentir els seus ossos en les meves mans i després el Bon Déu m'hauria inspirat el que havia de fer, i l'hauria guarida. Però aquest és un mal que no conec. Podriem posar-li pegats a l'esquena, que potser li llevaria la sang i l'aconsellaria per un quant temps. O li podria donar una beguda feta amb ronyons de castor: va bé per les malalties, ja se sap prou. Però em penso que ni la beguda ni els pegats no la curarien.

Parlava amb tanta honradesa i tan senzillament, que feia que tot hom s'adonés del que era la malaltia d'un cos humà: un fenomen misteriós i terrible que s'esdevé al darrera de portes tancades i que no pot ésser combatut pels altres homes sinó barroerament, a les palpentes, fiant-se de senyals incerts.

— Si el Bon Déu ho vol, es morirà.

Maria va posar-se a plorar dolçament; el vell Chapdelaine va quedar-se immòbil i mut, amb la boca oberta, sense entendre encara, i el remeier havent pronunciat el seu veredict de va abaixar el cap i va mirar llargament la malalta amb els seus ulls compadits. Les seves mans brunes de pagès, inútils, reposaven sobre els seus genolls; encorbat, una mica inclinat endavant, dolç, i trist, semblava seguir amb el seu déu un diàleg mut, dient:

— M'havéu fet la mercè de curar els ossos trencats, i els he curat; però no m'havéu dat la gràcia de curar mals com aquest; per això em cal deixar que aquesta pobre dona es mori.

Per primera vegada els profunds senyals que la malaltia havia cavat a la cara de la vella Chapdelaine van semblar al seu marit i els seus fills quelcom més que senyals transitoris de dolor: l'empremta definitiva de la dissolució que s'acostava. Els sospirs profunds com ranera que sortien de la seva gargamella, ja no eren una conscient expressió de sofriment, ans la darrera protesta instintiva d'un organisme esqueixat per la mort que era a la vora. I els va venir una nova por, gairebé més forta que llur por de perdre-la.

— No creieu pas que mori abans de tornar el senyor rector? — preguntà Maria.

Tit Sèbe va fer un gest d'ignorància.

— No puc pas dir-ho. Però farieu bé d'anar-lo a cercar així que es faci de dia, si el vostre cavall no està massa cansat.

Les mirades van girar-se cap a la finestra, que encara era una placa negra, i de la finestra altre cop a la malalta. Una dona forta i coratjosa, que cinc dies abans tenia tota la salut i el coneixement... No es moriria pas tan de pressa com

això, de segur... Però, ara que saben la trista i inevitable sortida, cada ullada reflectia un canvi subtil, algun nou senyal que feia d'aquesta dona enlilitada, engegada i gemegant, una criatura ben diferent de llur dona i llur mare, que tant de temps havien conegut.

Va passar mitja hora: el vell Chapdelaine va alçar-se brusquement, després d'una altra mirada a la finestra.

— Vaig a ensellar — digué.

Tit Sèbe va moure el cap.

— Està bé: fareu ben fet d'en-

va llançar un últim esguard a la malalta. I va sortir, en fi.

Vingué el dia, i ben aviat va alçar-se el vent i començà a bramular a l'entorn de la casa.

— Vet aquí el nord-oest que s'engresca: hi haurà temporal — digué Tit Sèbe.

Maria girà els ulls cap a la finestra i sospirà:

— I justament fa dos dies que ha nevat: farà polseguera, ben cert! Els camins ja eren prou dolents; el pare i el senyor rector passaran angúnies.

La porta va batre contra la paret i va entrar el rector de Saint-Henri...

sellar; el dia ja és a la vora. Així el senyor rector serà aquí a migdia.

— Sí; vaig a ensellar — repetí el vell Chapdelaine.

Però al moment de sortir va semblar com si s'adonés tot d'una que es preparava a complir una missió lúgubre i solemnia, anant a cercar els Sants Sagraments, que anuncien la mort, i dubtava una mica, com al llindar d'una etapa irremeiable.

— Vaig a ensellar.

Va gronxar-se d'un peu a l'altre,

El remeier va moure el cap.

— Potser tindran treballs pel camí; però arribaran tanmateix. Un capellà que porta el Sant Sagrament, és fort!

Els seus dolços ulls s'havien emplenat d'una fe sense límits.

— Es fort un capellà que porta el Sant Sagrament — va repetir.

— Heus ací que ara fa tres anys m'havien cridat per curar un malalt sota el riu Mistassiní; vaig veure de seguida que no podia curar-lo, i llavors vaig dir que anessin a cercar un capellà. Era de nit

i no hi havia cap home a casa, perquè era el pare qui estava malalt, i els fills eren petits. Aleshores hi vaig anar jo mateix. Calia travessar el riu, per tornar; el gel havia baixat, tot just — era a primavera — i gairebé no hi havia ni una sola embarcació a l'aigua, encara. Vàrem trobar una gran xalupa que havia quedat a la sorra tot l'hivern, i quan vàrem provar de posar-la a l'aigua, estava tan enfonsada que ni quatre homes no la podiem fer bellugar. Erem Simon Martel, el gran Lancette, de Saint-Méthode, un altre que ja no em recordo, i jo, i tots quatre, sirgant i empenyent, trencant-se'ns el cor en pensar en aquell pobre home que estava a punt de morir com un infidel a l'altra vora de l'aigua, no havíem pogut fer bellugar aquella xalupa ni una mica. I bé, va venir el senyor rector; va posar la mà al bordatge... només la mà al bordatge... «Empenyeu un altre cop», va dir; i la xalupa quasi va sortir sola i va anar-se'n a l'aigua com una criatura vivent. L'home que estava malalt va rebre el Bon Déu com cal i va morir com un senyor, just quan el dia arribava. Sí, és fort un capellà!

Maria va sospirar, encara; però el seu cor havia trobat en la certitud i en l'espera de la mort una mena de serenitat trista. L'obscura malaltia, la inquietud del que podia venir, eren coses que hom combatia a les palpentes, sense acabar-les de comprendre, coses vagues i aterridores com fantasmes. Però davant la mort inevitable i propera, el que calia fer era senzill i previst des de segles per lleis infal·libles. Venia el senyor rector, ja fos de nit o de dia; venia de lluny, portant el Sant Sagrament a través dels rius torrencials de la primavera, damunt el gel traïdor, de cara al vent del nord-oest cruel; venia sense faltar mai, amb un seguit de miracles; feia els gestos consagrats, i després d'això ja no hi havia lloc per la por i pel dubte: la mort esdevenia una promoció augusta, una porta oberta a la beatitud inimaginable dels elegits...

S'havia alçat la tempesta, i feia tremolar les parets de la casa, com els vidres d'una finestra sota la ratxa. El nord-oest arribava bramulant per damunt les cimes del bosc ombrí; en l'espai desbrossat i nu que voltava les petites construccions de fusta — la casa, l'estable i la granja — es deixava anar i s'arremolinava una estona, violent, dolent, amb rauxes sobtades que provaven d'arrabassar la teulada o bé colpien els murs talment a cops d'ariet, abans de tornar-se'n a la selva en una renillada de despit.

La casa de fusta s'estremia del trespol a la xemeneia i semblava oscil·lar sobre la seva base, tant, que els seus habitants, escoltant els bruits i l'aguda clamor de l'enemic, sentien a llur entorn la sotragada del seu xoc, patien de veritat gairebé tot l'horror de la tempesta, sense aquesta impressió d'a-

sil segur que donen les cases de pedra.

Tit Sèbe va mirar al voltant. — Teniu una bona casa, tanmateix. Ben reclosa i calenta... L'han bastida el vostre pare i els nois? Sí... I fins vós mateixa, Déu-n'hi-dò de la terra que deuen haver fet, a hores d'ara...

El vent era tan fort que no van sentir els picarols del cavall, i tot de cop la porta va batre contra la paret i va entrar el rector de Saint-Henri, portant el Sant Sagrament en les seves dues mans alçades. Maria i Tit Sèbe van agenollar-se; Tit Bé va córrer a tancar la porta, i després va agenollar-se també. El capellà va treure's el seu gran abric de pells, la boneta empoisada de neu que li baixava fins els ulls, i va anar-se'n cap al llit de la malalta sense perdre un segon, com un misatger portador d'una gràcia.

Oh, la certitud, l'acomentament d'una prometença augusta que esvaeix la boira temible de la mort! Mentre el capellà feia els senyals consagrats i el seu murmur es mesclava als sorpissos de la moribunda, Samuel Chapdelaine i els seus fills pregaren sense alçar el cap, quasi aconsolats, lliures de dubte i d'inquietud, segurs que el que allà s'esdevenia era un pacte amb la divinitat, que feia del Paradís blau sembrat d'estrelles d'or un bé legítim.

Després d'això el rector de Saint-Henri va escalfar-se a l'estufa; després, encara van pregar junts una estona, agenollats a prop del llit.

Cap a les quatre, el vent va saltar al Sud-est, la tempesta va aturar-se tan bruscament com una fulla d'acer que colpis un mur, i en el gran silenci singular que va seguir el tumult, a la vella Chapdelaine va sospirar dos cops, i es va morir.

XV

Efrem Surprenant va empenyer la porta i aparegué al llindar.

— He vingut...

No va trobar altres paraules i va romandre immòbil una estona, mirant l'un després de l'altre, amb un aire encongit, el vell Chapdelaine, Maria, els nois encarcerats i muts; després va treure's la gorra amb un gest apressat, com si volgués reparar un oblit, va tancar la porta darrera seu i va acostar-se al llit on reposava la morta.

Havien canviat el llit de posició, girant el capçal cap a la paret i els peus vers l'interior de la casa, perquè fos accessible per tots dos costats. Vora la paret cremaven dues candelles sobre unes cadieres; una de les candelles estava ficada en un gran canelobre de metall blanc que els visitants de la família Chapdelaine encara no havien vist mai; per a l'altra, Maria no havia pogut trobar res de més escaient que una copa de vidre en

(Seguirà)

Tomàs Garcès, traductor

PRAT, dibuixant

LES GESTES DE FRUCTUS COELIS

88

90

89

91

92

El fill del Mandari acompanyà Jade-Pur a casa seva. Perfum Cremat fou feliç de veure la seva germana tan contenta. La bona àvia donava per ben passades totes les angúnies.

Parlaren del proper casament i el comiat: «fins a reveure aviat», fou cordial.

Avisada l'arribada d'un vaixell amb bandera xinesa, corregué la nova que tornava Fructus Coelis. El Bon Bruixot i Lamàsius l'esperaven al port. Els dos amics, que tornaven gloriosos, s'estaven al pont de popa saludant. Els dos venerables vells, que s'aproparen i hi pogueren conversar, s'assabentaren amb gran joia de la feliç realització de la nova gesta, malgrat tots els obstacles.

Fructus Coelis i Fidel tornaven a llur país en un magnífic vaixell carregat de presents valuosos regalats per l'Emperador de la Xina i els seus parents, car tothom volgué testimoniar l'estimació que sentien per l'heroï. El viatge fou feliç.

Baixaren del vaixell i es dirigiren al Palau de Lamàsius. Explicà Fructus Coelis el que sabia del Rei de Burgúndia i de l'encàrrec que per a ell tenia. Tot seguit redactaren un missatge, que fou enviat al magnífic Rei de Burgúndia, per un lleial servidor.

Estava assegut rodejat de coixins, i, en llegir la nova, tot va anar enlaire, car...

... va trobar-se perfectament bé de salut. Sense perdre temps es féu abillar de guerrer, i l'home, que no podia caminar, per obra i gràcia d'un ideal va quedar guarit ràpidament i amb el vaixell de Fructus Coelis va anar a la Xina, on va estar temps per a resoldre el seu matrimoni amb la Princesa que tant havia somiat de poder veure.

LA NOVA CROADA DELS INFANTS

PER HENRY BORDEAUX

(Continuació)

Esteve Faraud mira el cel i els núvols per conèixer la direcció dels vents. Després d'aquesta inspecció, diu a la seva esposa:

El vent ens és favorable i aquesta nit dormirem a Gènova. ¿Vols pujar, Victòria?

Però Victòria, indiferent, malgrat el seu nom de bon auguri, acaba passablement d'agençar-se la cara amb pastes i pòlvors.

— Ah, no! Moltes gràcies! Jo no vull tornar a pujar. N'he tingut prou i de sobres amb l'aturada del motor i amb l'atterratge que hem fet.

L'aviador, contrariat, fa els possibles per convèncer-la, però és més difícil fer canviar d'opinió a una dona que volar pel cel.

— He repassat el motor i no ens cal temer cap pana.

— I la passada?

— Ha estat una facècia.

— Que pot repetir-se.

— No es repetirà. Puja a la cabina. El vol és amb passatger. No em deixis penjat a mig camí.

— Pots oferir el meu lloc a un altre.

— Ningú no el voldrà.

— Per això me l'ofereixes a mi.

Els turistes dels automòbils i la gent de les valls es diverteixen qui-sap-lo amb la discussió. Una disputa conjugal sempre ha fet riure a la gent.

L'aviador no és aprovat; quan un home s'exposa la pell no s'emporta la seva dona. I diuen que aquella doneta dels bonics ulls negres argentats, de pell blanca com la farina i de llavis vermells i molts no té res a fer damunt aquella bestia voladora que la tempestat pot destruir en un no res. Deixeu-la tranquil·la, senyor; l'acompanyaran tot seguit en uns quaranta cavalls fins a l'estació de Torí, on podrà prendre el ràpid de París. Se li tindran tota mena d'atencions: quan tornareu de viatge la trobareu tranquil·litzada. Es una criatura massa delicada de la qual potser no teniu prou cura.

— Si no es cansa mai!

— A París és diferent. Les dones que van a París no es cansen mai.

L'aviador no insisteix i s'equivocaria si ho fes. No creu que hi hagi cap perill per ell ni per la seva esposa, i pren aquesta decisió com un capritxo de criatura. Un capritxo molt contrariador, que compromet el seu vol. De res no li servirà oferir el lloc a aquests pagesos de la muntanya o als viatgers de l'auto. Demana a la ventura:

— ¿Qui vol anar a Roma pel camí dels aires?

— A Roma? — demana l'oncle Tomàs. — Justament hi anem.

— Qui vol ésser el meu passatger?

— Jo, diantre! — crida l'oncle Tomàs.

I afegeix decidit.

— Hi arribaré primer que Filibert.

— Aquesta nit dormirem a Gènova — li promet l'aviador. — I demà serem a Roma, demà matí,

o demà vespre, segons; però gairebé segur demà matí.

Tomàs ha d'abrigar-se amb una bona pell.

— M'ofegaré aquí dintre.

— Pugem molt enlaire i tindrem fred.

Ha de posar-se una màscara amb unes ulleres negres.

— El món es trist si es mira amb aquests vidres.

— Així no se us cremaran els ulls.

Ha de posar-se una mena de cas-

braç d'aquesta manera: aleshores, deixaran anar-ho tot.

— Espereu-vos! — crida Tomàs al moment de començar la maniobra.

Una riallada general acull la seva exclamació. El gran fatxenda! Volia fer el valent i ara ja demana per baixar! L'abronquen, l'escriassen, i els més desaprofissats de la multitud li tiren en cara la seva conducta. L'oncle Tomàs, sense immuntar-se, explica les seves darreres voluntats:

Es l'ocell — explica Anneta — el mateix ocell d'abans.

quet que li arriba fins a les orelles.

— No sentire res.

— Mai no deixareu de sentir el soroll del motor.

Es lligat dins la cabina amb unes corretges sòlides: el pilot, impacient, ja està llest i lligat. I el pilot mana i disposa igual que un capità que es fa a la mar amb el seu vaixell. Un dels xofers dels automòbils engegarà el motor. Dos homes de bona voluntat sostindran l'aparell volador pels muntants de fusta dura fins al senyal de partida que el pilot donarà aixecant el

— El farcell, que me'n descuidava! De pressa, feu-me el favor: doneu-me el meu farcell!

Es el farcell de contraban. Amb aquestes màquines voladores hom pot riure's pla be dels duaners. I cal, ben de pressa, donar-li el farcell que encabeix sota els seus peus.

— Ja hem acabat? — demana l'aviador amb mostres evidents d'impaciència.

— Anem, anem! Estic a punt.

Avant! El motor trepidia, el motor ronca, el motor canta. I el pilot aixeca el braç. I l'aparell llis-

ca damunt les seves rodes. Fendex l'herba com una onada. Avança, avança; corre, corre, igual que un cavall de cursa que es llança a saltar un obstacle. I, de sobte, d'una manera tan dolça que hom no pot precisar quan — d'una manera tan dolça esflorava el sol — abandona la terra. Les rodes, ara inútils, encara segueixen rodant uns instants. Però s'enlaira gairebé tan dret com un doll d'aigua que el vent encorba. Puja i no baixarà. El vent li empeny les ales. L'ocell magnífic ha fugit.

— Adéu, adéu, oncle Tomàs! — criden les criatures amb tota força de llurs pulmons.

I tothom crida a la vegada paraules soltes, crits, tant se val què. L'entusiasme surt com pot d'aquests homes rugosos i simples que viuen inclinats en terra, i que viuen dels fruits de la terra, i que no s'havien imaginat que es pogui deixar la terra, ja que, mort i tot, us hi enterren sota. I les dones, tot plorant, s'agenollen, ja que el pregar és la cosa més natural en tots aquells que tenen un cor innocent com els anyells que juguen pels prats.

L'aeroplà ha pujat vers l'atzur, més alt que les muntanyes veïnes.

I, enmig del sol de posta que l'il·lunda amb la seva claror, ben aviat no és res més que un punt fosc, semblant a les llavors dels arbres que també semblen tenir ales.

— Aquí el teniu, el miracle! — diu el professor al sacerdot.

— Les ànimes pugen més enlaire — li contesta el prevere.

X

TOTS ELS CAMINS PORTEN A ROMA

L'hospici del Mont-Cenis, que reconstruï Napoleó sobre les ruïnes d'un hospital, és una construcció llarga i d'un sol pis, d'una arquitectura uniforme i d'una pedra descolorida que agafa diverses tonalitats, segons l'hora. Una muralla, oberta per una doble renglera de troneres i flanquejada per dos bastions, l'enronda de tots costats. Temps enrera la carretera passava pel pati: a l'entrada i a la sortida era tallada per un pont llevadís. Actualment els ponts llevadissos ja no hi són.

Igualment que en el Gran Sant Bernard on essent Primer Cònsul, fou allotjat abans d'anar a collir a la plana les flors vermelles de Morengo, l'emperador va instal·lar-hi monjos sota l'autoritat d'un prior el primer dels quals va ésser dom Gabet, antic abat de Tamié, que li havia desgelat les cames fregant-les-hi amb neu.

L'hospici s'adossa a la muntanya, però el seu pati en terrassa dona sobre els pasturatges i sobre el llac on es pesquen — fixeu-vos-hi bé — truites d'una carn rossa i saborosa. S'assembla a aquest paisatge: és trist i hospitalari. Els monjos ja no hi viuen. Actual-

ment, serveix de caserna als carrabiners italians. En el lloc d'oració es senten les veus de comandament. Amb tot, la capella s'ha mantingut intacta, i el seu frontó triangular tanca la monotonia de les teulades. La cambra de l'emperador, que també ocupà el papa Pius VII quan va passar el Mont-Cenis, es visita encara avui. Forma part de l'hotel on passen els viatgers i quan un hoste de qualitat fa nit a la collada, hom li ofereix tot seguit la cambra i el llit de l'emperador i del papa, sempre i quan, naturalment, vulgui pagar el record.

Quan els quatre darrers croats arriben als dos bastions entre els quals han de passar per entrar dins el pati, s'aturen a la vegada com davant d'una presó.

— Això s'assembla a Roma, — diu Caterina, perquè el papa és presoner.

Miren vers l'interior. Uns carrabiners italians, plantats aquí i allà en terra com els espantalls d'un prat, aixequen el nas vers el cel. Són de debò o són de fusta? No es mouen gens ni mica, exactament com els arbres d'un jardí quan no bufa gens de vent.

— Entrem — mana Filibert. — Aquesta gent té tanta feina que ni es fixaran en la nostra entrada.

— Es l'ocell — explica Anneta.

— El mateix ocell d'abans.

I Caterina afegeix:

— Ens ensenya el comí.

En efecte l'aeroplà vola damunt llurs caps però a una gran altura. Se sent el motor que batega d'una manera regular. I els quatre petits croats mai de la vida no podien creure que l'oncle Tomàs és al cel i els indica, sense saber-ho ja la direcció de Roma. Segueixen avançant sense que ningú els vegi. Apareixen el portal de l'església i els pocs esglaons de la rampa d'escala que porten a l'hotel. El dia ha estat bellíssim; nombrosos automòbils vinguts de les dues bandes, d'Itàlia i de França, estan parats en el pati. No trigaran gaire a reprendre el camí ja que el sol se'n va a la posta. Però, els turistes i els xofers, molt abstrets per l'instant, no fan res més que mirar enlaire, exactament com feien els carrabiners. Per sort l'ocell ha desaparegut de pressa vers ponent.

— Escolti! Escolti! — diu Filibert.

I el cambrer de l'hotel a qui interroga, en sentir aquesta veu i el seu to suplicant, es digna baixar els ulls en terra.

— Senyor, senyor, on és l'hospici?

— Es aquí, menut.

Així, doncs, ens estatjarem ens donaran menjar. Fa moltes hores que caminem: tenim gana, i les cames ja no poden portar-nos més estona.

— Tindreu sopar i uns bons llits per dormir.

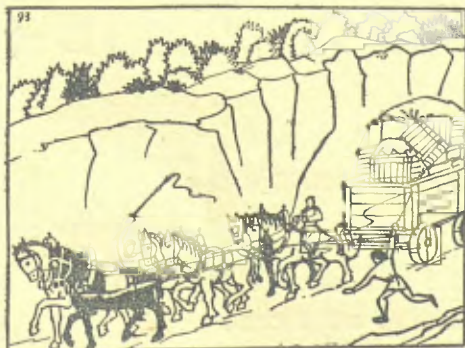
— Ah, senyor, Déu us ho pagarà.

(Seguirà)

Alfred GALLARD, traductor

Joan Vila, «d'Ivori», dibuixant

Historieta ilustrada, original d'Ivori

93

94

95

96 6

Tots els tresors que portava Fructus Coelis foren traslladats al palau de Lamausius, mitjançant una sèrie de carros tirats per sis cavalls cada un, els quals transportaven les caixes sense que res sofrís cap desperfecte. Laques, porcellanes, embotits d'or i argent, arquetes meravellosament treballades sobre vori, etc., etc., arribaren intactes esperant d'ésser instal·lats definitivament a Petulàndia.

Per a resoldre aquest assumpte fou enviat un emissari a Austerlàndia el qual explicà al seu governament el pla del Bon Bruixot i li demanà la seva autorització. Aquests, que ja estaven cansats de governar a casa d'un altre, cosa que els ocasionava molts mals de cap, aprovaren tot seguit el projecte del Bon Bruixot.

El dit projecte consistia en això: que, apropant-se la data en la qual Fructus Coelis compliria la seva major edat, fos ell qui governés Petulàndia; es farien els mitjans, per camins màgics si fos necessari, per a treure del seu exili i empresonament la família de l'infel·lix Victòria XX. Ell, i l'ex-Reina Pàmfilia, havien ja purgat suficientment els seus pecats que eren conseqüència del mateix ambient que els rodejava; i els seus fills, educats amb els consells del bon Papanatus, eren dues ànimes sensibles disposades a fer feliços els qui els voltessin. L'adversitat els havia salvat a tots espiritualment: era hora de salvar-los materialment.

El Bon Bruixot acompanyat de Fidel i Fructus Coelis, anà personalment, amb un petit seguici, (no mancant-hi la carrossa per a descansar), a Austerlàndia per ultimar detalls.

La presència de Fructus Coelis, tant a Austerlàndia com a Petulàndia, motivà grans entusiasmes. Les multituds, sentimentals, en saber les seves gestes meravelloses, i en veure'l tan jove, bell i simpàtic, l'acclamaren continuament.

Així quedà de fet realitzada en principi la bona pensada del Bon Bruixot.

Faltava, ara, dur a cap el salvament dels presoners...

(Seguirà)

Notes històriques de Sant Feliu de Llobregat

Aquesta població existia ja a començament del segle XIII, si bé no tenia vida independent, puix que, en part, pertanyia a Sant Joan Despi, i part a Sant Just Desvern, car, segons resulta del Llibre de Visites núm. 11, Visitatio et 1414 fol. 161 obrant a l'arxiu episcopal de Barcelona, en la relació de la Visita feta a la Parròquia del susdit poble de Sant Just, el dia 8 d'agost de l'any 1421, s'esmenta per primera vegada l'existència d'una capella dedicada a Sant Llorenç, situada a baix el pla, que depenia de la Parròquia de Sant Just, la qual va ésser la primera església parroquial que va tenir Sant Feliu de Llobregat, quan l'any 1524 es va crear aquesta parròquia.

Quant al temporal, depenia dels comtes de Barcelona i dels Reis d'Aragó, fins que l'any 1243, el gran Rei Jaume el Conqueridor, permutà el lloc de Sant Feliu amb el castell de Tubir, el qual era de Guillema de Cervera. Aquesta signà, amb voluntat del seu espòs Berenguer de Cervera, del seu germà Berenguer Dufort i d'altres parents, el convingut amb el Rei. Per tant, des d'aquesta data, el lloc de Sant Feliu va pertànyer a Guillema de Cervera o Dufort, i fou la seva casa pairal o senyorial la que avui és presó del partit.

Respecte a la seva denominació sembla segur que al segle XIII existia una barriada que es deia de Sant Feliu i que aquesta no gaudia, per ésser molt petita, de plena personalitat moral, sinó que, segons hem dit abans, depe-

nia de Sant Joan del Pi o Despi i de Sant Just Desvern, i rebé el susdit nom d'alguna casa, església o família notable existent a aquell lloc, cosa que succeeix encara avui a tots els pobles. Per tant, podem doncs suposar que la barriada de Sant Feliu s'anomenaria així per haver-hi una capella dedicada a Sant Feliu, o també per haver-hi alguna casa antiga o notable que portés el cognom de Santfeliu, cognom, a més, prou estès a la nostra terra, raó per la qual fa més explicable i fonamentada aquesta opinió.

Sant Feliu fou una població petita fins a mitjans del segle passat. El cens parroquial fet l'any 1818, era de 210 habitants i en canvi el de 1862, era ja de 2.550. En aquesta data era ja cap d'Arxiprestat i de Partit.

La indústria i sobretot l'agricultura, han estat les seves principals fonts de riquesa, les quals aprofitades pels santfeliuencs, sempre de gran esperit treballador, han fet que la població creixés constantment i s'embellís fins a obtenir l'honorífic títol de Ciutat, el mes de febrer de 1929, durant la passada dictadura.

A més d'ésser cap d'Arxiprestat i de Partit, i tenir per tant Jutjat de Primera instància, Registre de la Propietat, Collegis d'Advocats i Procuradors, Administració de Correus, i Recaptació de contribucions, té un esplèndid escorxador degut a la iniciativa dels regidors de la Lliga del bienni anterior a la Dictadura, les Escoles graduades de tres graus, degudes a la generositat i esplendidesa del se-

CAFE BAR DEL CENTRE

de

Magí Sallarès

Especialitat en Banquets, Noces i Bateigs. - Servei a la carta.

CARRETERA, 176. - Tel. 76

Sant Feliu de Llobregat

nyor Pere Alvarez, la pavimentació o empedrats de quasi tots els carrers de la població i una bona xarxa de clavegueres, així com la del Jutjat de Primera instància, construïda exprés per a tal servei, comptant últimament amb una Sucursal de la Caixa d'Estalvis i de Pensions per a la Vellesa de Barcelona, a càrrec de l'intelligent Director Antoni Sol, com també amb una Sucursal del Banc de Biscaia, i funciona, a més, una sèria d'Institucions culturals com les anomenades «Escola de declamació Miquel Rojás» d'una vida i actuació molt fecunda i la qual publica un butlletí mensual, titulat «Claror» i «Amics de l'art i de les lletres» i religioses també d'una gran activitat i dinamisme, i que són fidel reflex dels sentiments religiosos dels santfeliuencs

A més, avui posseeix el gran parc de Can Nadal, situat al centre de la Ciutat, d'unes grans condicions per a passeig i que embelleix molt la població. Avui té Sant Feliu, uns 7.000 habitants i ofereix l'aspecte d'una població de bons costums, treballadora, respectuosa i neta.

La mortalitat és, gràcies a Déu, d'un percentatge molt petit, de manera que en certa ocasió, l'Inspector provincial de Sanitat felicità l'Ajuntament pel règim higiènic de la ciutat, dient que era dels pobles que tenia menys mortalitat.

LLUIS G. RIUS I POLL

Inauguració d'una fàbrica

El passat dia 29 tingué lloc a la nostra localitat la inauguració oficial de INGO ESPANYOLA, S. A., important fàbrica de cautxú, que es dedica a treballs industrials especialitzats, i que després de dos anys de constants augments de les seves activitats en Barcelona, s'ha vist precisada a eixamplar, d'acord amb les seves necessitats, tota la seva organització.

Amb aquest fi, la Direcció de l'es-

Fàbrica de Tapisseries - Tapissos - Tapets Portiers - Cobrellits Tovallols, etc.

GABRIEL VILA JOLI

CABLES I TELEGRAMES

«TAPICEVILA»

Telèfon 54184

FABRICA

SANT FELIU DE LLOBREGAT

BARCELONA

PLAÇA TETUAN, 14

Gràfiques E. d'Ossó

IMPRENTA - PAPERERIA RELIGATS

Laureà Miró, 153
Telèfon 40

SANT FELIU DE LLOBREGAT

LA MODA

MERCERIA
PERFUMERIA
NOVETATS

de VICENÇ PEREZ

La més acreditada de la Comarca. — Gèneres de punt

Laureà Miró, 168. — SANT FELIU DE LLOBREGAT

Pi i Margall, 10. — MOLINS DE REI

QUAN ES TRACTI DE CERCAR

qui pot proporcionar els millors discs flectors per a cardan, les millors corretges de ventilador, els millors recobriments de corrons, els millors treballs especialitzats del cautxú, els millors treballs en ebonita, etc., etc.

no cal sinó informar-vos a:

Ingo Española, S. A.

Riera de la Salut, 5. Tel. 82. — SANT FELIU DE LLOBREGAT

Delegació de vendes per a Catalunya i Balears:

VIA LIETANA, 21. — Telèfon 12446

Delegacions a totes les principals capitals d'Espanya

Proveïdora de les firmes més importants de tots els rams industrials. — L'única casa que sap produir mercaderies nacionals que deixen al marge de les fronteres d'Espanya els productes estrangers

mentada fàbrica tingué la gentilesa de reunir tot el seu personal en un dinar esplèndid, en el qual, i enmig d'un gran entusiasme, es feren eloqüents parlaments per part dels dirigents, el portar a terme l'ensenyament, fent ressaltar l'esforç que representa, per part dels dirigents, el optar a terme l'engrandiment de la Societat.

El fundador de INGO ESPANYOLA, S. A., l'hustre enginyer italià D. Aldo Bevacqua, es va veure impossibilitat d'assistir-hi a causa de les seves ocupacions comercials a l'estranger; amb tot, però, fou obsequiat amb un artístic pergami signat per tot el personal i acompanyat d'una bella placa de marbre i argent, per tal que perdurés tan senyalada festa, en prova de la molta simpatia i admiració, de les quals s'ha fet mereixedor en instal-

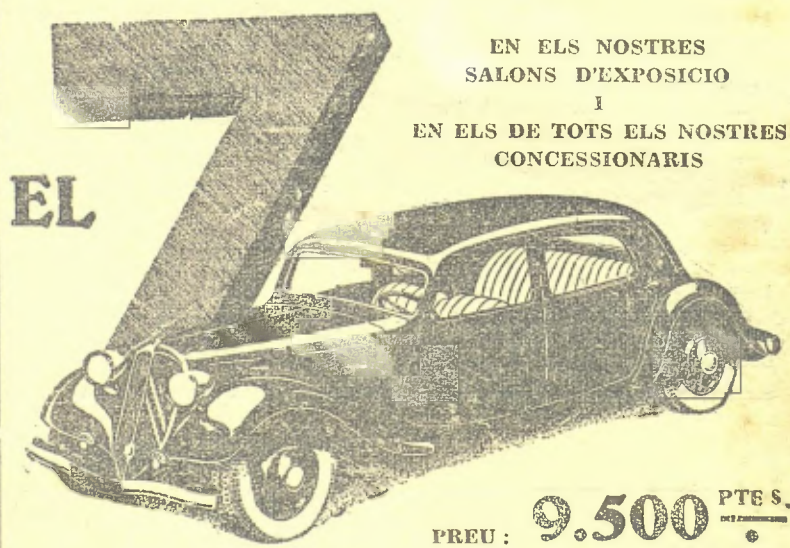
lar a la nostra regió, per ell tan admirada, un negoci d'aquesta importància.

De la mateixa forma fou homenatjat el digne director i creador de INGO ESPANYOLA, S. A., l'enginyer senyor Adrià Baratteri Fey, qui amb la seva privilegiada intel·ligència ha sabut posar l'esmentada Societat a un tant alt grau de solvència comercial.

Abans de finalitzar la festa, el senyor Baratteri es veié precisat a dirigir la paraula a tots els empleats. Els agrai de tot cor, en nom del senyor Bevacqua i del seu els presents que hom els havia dedicat.

Molt celebrem que hagi estat la nostra Ciutat l'escollida per a la instal·lació de tan important fàbrica i fem els més sincers vots per a la seva prosperitat.

Proveu i admireu

EN ELS NOSTRES
SALONS D'EXPOSICIO

I
EN ELS DE TOTS ELS NOSTRES
CONCESSIONARIS

PREU: 9.500 PTE S.

I ELS MODELS 8.10.15 cv.

DE NOVISSIMA I ENGINYOSA SUSPENSIO PER MITJA DE
RODES DAVANTERES INDEPENDENTS
I BARRES DE TORSIO

CITROËN

Representant a Sant Feliu: LEANDRE TARRATS

LAUREA MIRO, 170.
TELEFON n.º 8.

CASA

Fill de Solà-Sert

Sant Feliu de Llobregat

DESPATX A BARCELONA:

ALI-BEY, 15

i BAILEN, 3

Fàbrica de velluts de cotó
i roba de taula de cotó,
sedalina i seda

Aquesta casa, que compta, a través d'algunes modificacions, prop de mig segle d'existència, és la continuadora directa de les grans cases fundades a les darreries de la primera meitat del segle XIX, les quals, en crear la nostra indústria d'alta volada, iniciaren la primera manifestació del ressorgiment de Catalunya.

Aquesta fàbrica, dotada de tots els avenços i perfeccionaments moderns, té ben acreditats els seus productes, tant en el mercat peninsular com en el sud-americà.